

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 616/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného doc. PhDr. JUDr. Marcelou Tittlovou, PhD., LL.M., advokátkou, Bernolákova 492/5, Modra, proti postupu Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 3Tos/94/2023 a jeho uzneseníu zo 6. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 14. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením čl. 12 ústavy, porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s porušením čl. 14 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3Tos/94/2023 a jeho uznesením zo 6. júna 2023. Sťažovateľ sa domáha zrušenia napadnutého uznesenia a vrátenia veci krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 000 eur a náhrady trov konania.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ prostredníctvom žiadosti občianskeho združenia z 9. novembra 2022 doručenej Okresnému súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) žiadal o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.
3. Okresný súd uznesením sp. zn. 4PP/50/2022 z 10. januára 2023 podľa § 415 ods. 1 Trestného poriadku a podľa § 67 ods. 1, § 66 ods. 2 Trestného zákona zamietol žiadosť občianskeho združenia [REDAKOVANÉ] (ďalej len „záujmové združenie občanov“), o podmienené prepustenie sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom

Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 8Tk/1/2014 z 22. októbra 2014. Na základe vykonaného dokazovania okresný súd dospel k záveru, že u sťažovateľa nebola naplnená druhá materiálna podmienka (očakávanie, že v budúcnosti povedie riadny život) v zmysle § 66 ods. 1 Trestného zákona.

4. Na základe komplexného hodnotenia správy riaditeľa Ústavu na výkon trestu odňatia slobody (ďalej len „ústav“) okresný súd dospel k záveru o splnení prvej materiálnej podmienky podmiennečného prepustenia – preukázanie polepšenia vo výkone trestu plnením povinností a správaním (odsek 2 na s. 6 uznesenia). K nenaplneniu druhej materiálnej podmienky okresný súd poukázal na recidívu sťažovateľa a celkový počet odsúdení (štyri odsúdenia) s tým, že sťažovateľ pred uvedeným odsúdením vykonal dva nepodmiennečné tresty odňatia slobody, ktoré tiež vyústili do spáchania trestného činu sťažovateľom, čím sa *„minul aj korekčný mechanizmus štátu, teda snaha o cieleňú nápravu odsúdeného pobytom v ÚVTOS vrátane ingerencie príslušníkov ZVJS a pedagogického personálu.“*

5. Okresný súd dospel k záveru, že vzhľadom na kriminálne narušenie sťažovateľa je *„riziko sociálneho zlyhania vyššie ako malé... a je možné zhodnotiť, že výkon trestu na odsúdeného nepôsobí doposiaľ výchovným vplyvom...“*. Pokiaľ ide o priaznivú prognózu vyplývajúcu zo správy riaditeľa ústavu, okresný súd zdôraznil, že uvedené predstavuje len jedno z kritérií, ktoré súd zvažuje. Okresný súd zdôraznil, že riadne správanie a plnenie si povinností v *„prostredí vynútenej disciplíny“* nemôže byť samo osebe dôvodom na podmiennečné prepustenie. Sťažovateľovi nemožno uprieť snahu, súd napriek tomu uvedené nepovažoval za dostatočné na uplatnenie daného inštitútu.

6. Následne okresný súd podrobne analyzoval povahu sťažovateľovej recidívy a ďalšie relevantné okolnosti (2. odsek na s. 7 uznesenia), pričom uviedol, že aktuálne si sťažovateľ odpykáva trest za obzvlášť závažný zločin, ktorého povahu a závažnosť vyhodnotil v jeho neprospech (§ 66 ods. 2 Trestného zákona). Následne považoval za relevantné, že sťažovateľ *„bol prepustený z výkonu väzby... 04. 07. 1998, potom následne spáchal minimálne skutok pod č. 2 v RT, taktiež sa nachádzal vo výkone trestu do 29. 05. 2008, kedy bol podmiennečne prepustený. Napriek tomuto spáchal následne najzávažnejší skutok, pre ktorý aktuálne vykonáva trest.“* K hodnoteniu riaditeľa ústavu uviedol, že *„nie je potom predčasný záver o tom, že odsúdený má dlhodobý problém s kontinuálnym výkonom zárobkovej činnosti ako riadneho zdroja príjmu, čo je tiež aj do budúca problém pri jeho osobe bez ohľadu na fakt, že je aktuálne osobou blízkou dôchodkovému veku...“*.

7. K námietke záujmového združenia občanov o zohľadňovaní iba trestnej minulosti okresný súd pripustil, že výlučne trestná minulosť nemôže byť dôvodom na zamietnutie žiadosti o podmiennečné prepustenie. Okresný súd tiež dodal, že okrem analyzovanej trestnej minulosti sťažovateľa tento *„nevyužil ani v plnej miere možnosť uchovania si pracovných návykov v podmienkach ÚVTOS, jeho správania nadobudlo žiaduci rozmer až v poslednom období čo môže opäť svedčiť o tendenčnej snahe dosiahnuť podmiennečné prepustenie.“*

8. Na tomto základe okresný súd dospel k záveru, že *„náprava páchatela a celkové pozitívne pôsobenie na osobu odsúdeného je možné len počas jeho pobytu vo výkone trestu odňatia slobody, pričom podmiennečným prepustením odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody by nebol naplnený jeden zo základných účelov trestu, ktorým je ochrana spoločnosti pred páchatelmi trestných činov.“*

9. Proti uzneseniu okresného súdu podali sťažnosti sťažovateľ, ako aj záujmové združenie občanov, o ktorých rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ich podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol. Krajský súd sa v napadnutom uznesení stotožnil s právnymi závermi okresného súdu, osobitne s právnym záverom, že u sťažovateľa nebola naplnená druhá materiálna podmienka, t. j. dôvodné očakávanie, že sťažovateľ na slobode povedie riadny život. Zhodne s okresným súdom krajský súd poukázal na to, že sťažovateľ bol štyrikrát súdne trestaný, pričom ani nepodmienečné tresty, resp. predošlé podmienené prepustenie neviedli k prevýchove sťažovateľa, keďže sa dopustil *„ďalšej trestnej činnosti závažného drogového charakteru (obzvlášť závažného zločinu)“*, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody. Všetky tieto okolnosti odôvodňujú obavu, že sťažovateľ by po prepustení na slobodu nebol dostatočne pripravený viesť riadny život a nedopúšťať sa trestnej činnosti. Podľa krajského súdu za daných okolností je možné pozitívne pôsobiť na sťažovateľa len počas výkonu nariadeného trestu odňatia slobody, pričom podmieneným prepustením by nebol naplnený ani účel trestu, t. j. účinná ochrana spoločnosti pred páchatelmi trestných činov. Zmyslom podmieneného prepustenia nie je automatické prepustenie páchatel'a po odpykaní stanovenej doby za dobré správanie vo výkone trestu bez zohľadnenia toho, aká je prognóza jeho ďalšieho správania. Podmienené prepustenie je na mieste, *„ak vzhľadom ku všetkým okolnostiam, ktoré môžu mať v tomto smere význam, je odôvodnený predpoklad, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život a že tu nie je pre spoločnosť príliš veľké riziko recidívy, pričom takouto okolnosťou, ktorá má pri rozhodovaní o podmienenom prepustení význam, je podľa odbornej literatúry, ako aj bohatej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu... aj predchádzajúci spôsob života odsúdeného, vrátane jeho trestnej činnosti.“*

10. Krajský súd k námietkam záujmového združenia občanov uviedol, že trestná minulosť je relevantným faktorom, ale nemôže byť jediným dôvodom na zamietnutie žiadosti o podmienené prepustenie, rovnako tejto žiadosti nemožno vyhovieť len na podklade dobrého správania vo výkone trestu odňatia slobody, keďže uvedené *„nie je dostačujúce na vyslovenie predpokladu, že bude na slobode viesť riadny život.“*

11. Krajský súd pripustil, že každý má dostať šancu na nápravu chýb, ktoré urobil v minulosti, sťažovateľ takúto šancu dostal opakovane – uložením podmieneného trestu odňatia slobody, resp. skorším podmieneným prepustením, pričom je zrejmé, že sťažovateľ tieto šance v minulosti nevyužil, keď aj po týchto sa k trestnej činnosti vrátil. Z tohto hľadiska sa krajský súd stotožnil s právnym záverom okresného súdu o nenaplnení druhej materiálnej podmienky na podmienené prepustenie sťažovateľa.

12. K námietke záujmového združenia občanov o odignorovaní záruky poskytnutej za ďalšie správanie sťažovateľa krajský súd uviedol, že okresný súd sa *„stručne a jasne“* vyjadril k tomuto návrhu, *„pričom dospel k záveru o ich nedostatočnosti s ohľadom na trestnú minulosť odsúdeného.“* Aj krajský súd dospel k záveru, že v kontexte uvedených skutočností sú záruky záujmového združenia občanov nedostatočné na podmienené prepustenie sťažovateľa. Ani podmienky vytvorené záujmovým združením občanov, resp. rodinnými príslušníkmi sťažovateľa nie sú dostatočné na záver o vedení riadneho života sťažovateľom, a to vzhľadom na jeho minulosť. Vzhľadom na osobnosť sťažovateľa ako *„osobu zjavne nerešpektujúcu právne predpisy a práva a slobody iných osôb“* mal krajský súd pochybnosť o tom, či by ponúknuté záruky splnili svoj účel. Krajský súd poukázal na to, že *„napriek ochote rodinných príslušníkov*

odsúdeného vytvoríť mu priaznivé prostredie, tak tieto osoby, resp. odsúdený s nimi, boli spoločne v kontakte už v minulosti a mohli na neho pôsobiť už po predchádzajúcich odsúdeniach, čo sa však zjavne v dostatočnej miere nestalo.“

II.

Argumentácia sťažovateľa

13. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv a článkov ústavy a dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Sťažovateľ považuje právne závery krajského súdu za svojvoľné (arbitrárne), keď jediným dôvodom na zamietnutie žiadosti o podmienené prepustenie bol odkaz na jeho predchádzajúce odsúdenia, čo ale nie je ústavne akceptovateľné odôvodnenie.

14. Sťažovateľ poukazuje na to, že v čase podania žiadosti boli naplnené formálne aj hmotné podmienky na jeho podmienené prepustenie, pričom podrobne vymenúva skutkové okolnosti, ktoré vyplynuli z dokazovania vykonaného okresným súdom – zaručilo sa za neho záujmové združenie občanov. Osobitne z hodnotenia riaditeľa ústavu vyplynuli relevantné skutočnosti – jeho poriadkumilovnosť, nekonfliktné správanie, účasť na záujmových aktivitách, zaradenie do práce a postupné vyradenie z práce pre nedostatočné pracovné výkony, plnenie príkazov príslušníkov ústavu, 5 disciplinárnych odmien, absencia disciplinárneho potrestania, mimoriadna disciplinárna odmena, nízke riziko recidívy a priaznivá resocializačná prognóza, priaznivé sociálne a rodinné prostredie, pravidelný kontakt s rodinou a pod. Riaditeľ ústavu ho takto odporučil na podmienené prepustenie. Zástupcovia ústavu toto stanovisko prezentovali aj na verejnom zasadnutí.

15. Sťažovateľ pri svojom výsluchu poukázal na svoj vek, svoje vzdelanie, doterajšie pracovné skúsenosti, ktoré svedčia o tom, že by sa dokázal na slobode uživiť prácou, stabilné rodinné prostredie a tiež na to, že aj jeho závažné zdravotné problémy (vysoký krvný tlak, cukrovka, srdcové problémy, závažné operácie) prispeli k jeho nedostatočným pracovným výkonom. Zástupca záujmového združenia občanov poukázal tiež na prísľub práce pre sťažovateľa.

16. Prokurátor neodporučil jeho podmienené prepustenie vzhľadom na jeho celkovo štyri odsúdenia za majetkovú, násilnú a drogovú trestnú činnosť (za ktorú vykonáva aktuálny trest odňatia slobody) a za marenie výkonu úradného rozhodnutia.

17. Proti uzneseniu okresného súdu podali sťažnosti sťažovateľ, ako aj záujmové združenie občanov, v ktorých predovšetkým poukázali na to, že okresný súd dospel k záverom, ktoré nemajú oporu v hodnotení ústavu. Okresný súd nezohľadnil dosiahnutú nápravu, na ktorú riaditeľ ústavu v hodnotení poukázal, a jediný dôvod, pre ktorý okresný súd dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať, že povedie riadny život, boli jeho predošlé tri odsúdenia. Záujmové združenie občanov pritom poukázalo aj na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1873/21, ktorý uvádza, že *„predošlé odsúdenia nemôžu byť jediným dôvodom pre zamietnutie žiadosti o podmienené prepustenie z výkonu trestu, nakoľko takéto rozhodnutie je porušením ústavných práv navrhovateľa/sťažovateľa.“*

18. Krajský súd ako sťažnostný súd sa však stotožnil s právnym záverom okresného súdu, že v jeho prípade nie je naplnená druhá materiálna podmienka podmieneného prepustenia, t. j. nie je daný predpoklad, že po prepustení povedie riadny život, a to vzhľadom na jeho predchádzajúce

nepodmienečné odsúdenia. Krajský súd pritom poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (3Urtost/3/2015, 3Urtost/1/2015, 6Urtost/1/2015, 4Urtost/9/2019), podľa ktorej súdy môžu prihliadať aj na predošlý spôsob života odsúdeného vrátane jeho trestnej činnosti.

19. Sťažovateľ poukázal na judikatúru Ústavného súdu Českej republiky (II. ÚS 222/19, III. ÚS 1873/21, I. ÚS 3111/19) a ústavného súdu (I. ÚS 509/2022), akcentujúc predovšetkým ten právny názor, podľa ktorého jediným dôvodom na zamietnutie podmiennečného prepustenia nemôžu byť minulé odsúdenia žiadateľa. Taktiež budúcu prognózu riadneho vedenia života nemožno odvodzovať výlučne z minulosti, keďže recidivisti by boli automaticky vylúčení z možnosti podmiennečného prepustenia a boli by vylúčení z možnosti efektívne žiadať a dosiahnuť svoje podmiennečné prepustenie, čím by okrem iného došlo aj k porušeniu zásady *ne bis in idem*.

20. Sťažovateľ namieta, že zamietnutie žiadosti bolo založené „výhradne na predošlej kriminálnej kariére, na mojej kriminálnej minulosti – na dovedna štyroch odsúdeniach (vrátane tohto posledného) počas môjho dosiaľ 63 ročného života.“. Sťažovateľ svoju minulosť nezľahčuje, je si vedomý svojich pochybení, uložené tresty „s pokorou prijal“, pričom aj aktuálny trest odňatia slobody vykonáva na podklade uzavretej dohody o vine a treste, keď uznal svoju vinu.

21. Konajúce súdy vôbec nezohľadnili ďalšie kritériá – mieru jeho nápravy, ktorá je predovšetkým zrejmá z hodnotiacej správy ústavu. Konajúce súdy povýšili jeho kriminálnu minulosť nad ďalšie kritériá a skutočnosti. Tým došlo k diskriminačnému prístupu k nemu ako recidivistovi a taktiež k nesprávnemu posúdeniu podmienok podmiennečného prepustenia, keď jedno kritérium bolo jednostranne posúdené a vyhodnotené v jeho neprospech s tým, že ďalšie zákonné kritériá, ktoré boli v prospech jeho podmiennečného prepustenia, súdy vôbec nezohľadnili, čím porušili sťažovateľovo právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces a jeho ďalšie práva (zákaz diskriminácie, osobnú slobodu).

22. Sťažovateľ s odkazom na vymedzenú judikatúru zdôrazňuje, že „predošlá kriminálna minulosť nemôže byť jediným dôvodom pre zamietnutie žiadosti o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu, osobitne ak všetky ostatné kritériá sú, tak ako v mojom prípade, vysoko pozitívne. Rozhodnutie súdu musí byť založené na nediskriminačnom posúdení všetkých skutočností, ktoré sú rozhodujúce pre vyhodnotenie prognózy vedenia riadneho života, nie len na jedinom izolovane posudzovanom kritériu.“.

23. Z argumentácie konajúcich súdov vyplýva právny záver, že „osoby, ktoré v minulosti boli odsúdené t. j. majú kriminálnu minulosť, sú absolútne nenapraviteľné a ich podmiennečné prepustenie z výkonu trestu je fakticky nemožné.“.

24. Konajúce súdy nesprávne aplikovali a interpretovali § 66 a § 67 Trestného zákona. Uvedené ustanovenia totiž neupravujú, že recidivista nemôže byť podmiennečne prepustený, resp. že táto možnosť by mala byť výnimočná alebo mimoriadna. Sťažovateľ argumentuje, že „rovnaké právo na podmiennečné prepustenie je v zmysle zákonnej úpravy dané recidivistovi ako aj prvo-trestanej osobe žiadať a aj dosiahnuť podmiennečné prepustenie. Prírodzene, že pri osobe už odsúdenej je potrebné, aby boli zhodnotené ďalšie okolnosti, ktoré sa premietajú do prognózy resocializácie a rizika novej recidívy.“. Konajúce súdy proti sťažovateľovi uplatnili diskriminačné kritérium, „ktorým je moja minulosť a moje predošlé trestné postihy...“, čím bol porušený zákaz diskriminácie v zmysle čl. 12 ústavy a čl. 14 dohovoru. Argumentácia konajúcich súdov zároveň implikuje právny

záver, že „u recidivistu sa nemôže dosiahnuť účel trestu pred jeho reálnym vykonaním (v uloženom trvaní)...“.

25. Sťažovateľ napokon uvádza, že *«ak je recidíva jediným dôvodom, o ktorý sa opiera prognóza „nevedenia“ riadneho života, uvedené naznačuje porušovaní východiskových právnych princípov ne bis in idem, kedy to, za čo som už bol v minulosti odsúdený, je mi vyčítané znova a opakovane a dokonca ako rozhodujúce kritérium.»*.

26. Vymedzené skutočnosti podľa sťažovateľa odôvodňujú aj priznanie primeraného finančného zadostučinenia, ktoré by *„malo kompenzovať stav právnej neistoty a nezákonnosť postupu porušovateľa, vrátane jeho nezákonného rozhodnutia...“*.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

27. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv a článkov podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu ako sťažnostného súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Krajský súd podobne ako okresný súd založil svoje rozhodnutie na jednostrannom posúdení prognózy vedenia riadneho života na základe jediného kritéria (kriminálna minulosť) bez zohľadnenia ďalších zákonných kritérií (miera nápravy sťažovateľa), čím postupoval arbitrárne a diskriminačne.

28. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

III.1. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s porušením čl. 14 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu:

29. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu ústavný súd poukazuje na to, že kritériom aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru je materiálna povaha predmetu konania. Aplikácia uvedeného článku dohovoru prichádza do úvahy iba v prípade, že ide o konanie, v ktorom sa rozhoduje o „občianskych právach alebo záväzkoch“, prípadne o „oprávnenosti trestného obvinenia“. Nie je pritom rozhodujúce, či v okolnostiach konkrétneho prípadu rozhoduje všeobecný súd alebo iný orgán verejnej moci, a taktiež nie je rozhodujúca ani povaha zákona, ktorý upravuje predmet daného konania, rovnako tak ani povaha strán (účastníkov konania), resp. povaha právneho vzťahu, o ktorý v danej veci ide (IV. ÚS 241/07, IV. ÚS 53/08, m. m. II. ÚS 517/2016). Vo všeobecnosti možno uviesť, že pôsobnosť (aplikovateľnosť) čl. 6 dohovoru zásadne nepresahuje okamih konečného, právoplatného rozhodnutia o vine a treste.

Nevzťahuje sa teda *inter alia* ani na vykonávacie konania a mnohé rozhodnutia v ňom urobené, ako napr. podmiennečné prepustenie, nariadenie výkonu podmiennečne odloženého trestu, zaradenie odsúdeného do určitej kategórie alebo do určitého ústavu, konanie o milosti (II. ÚS 633/2017).

30. V napadnutom konaní krajský súd ako sťažnostný súd rozhodoval o návrhu sťažovateľa na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. V predmetnom konaní sa už teda nerozhodovalo o trestnom obvinení v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto tento článok nie je na dané konanie aplikovateľný. Ústavná sťažnosť sťažovateľa je teda v tejto časti nezlučiteľná *ratione materiae* s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

31. Vzhľadom na to, že v prerokúvanom prípade nie je čl. 6 ods. 1 dohovoru aplikovateľný a sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nenamieta porušenie iného práva garantovaného dohovorom, nemožno uvažovať ani o možnom porušení čl. 14 dohovoru, keďže uvedený článok dohovoru sa viaže na užívanie práv a slobôd priznaných týmto dohovorom.

32. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s porušením čl. 12 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu:

33. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

34. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poukázať aj na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého rozhodnutie a postup všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi), nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

35. Z Trestného zákona (§ 66 a nasl.) možno vyvodit' tri podmienky podmiennečného prepustenia, a to ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie, môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a vykonanie časti trestu. Pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva. Pre účely preskúmania, či sú splnené prvé dve podmienky, je nevyhnutné, aby si všeobecné súdy zabezpečili dostatok podkladov, z ktorých by bolo možné čo s najväčšou mierou pravdepodobnosti usúdiť, či doterajší výkon trestu splnil svoj účel. Pokiaľ všeobecné súdy túto povinnosť nesplnia alebo ak zistené relevantné skutočnosti riadne nezohľadnia, môžu porušiť právo odsúdeného na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

36. Ústavný súd konštatuje, že neexistuje ústavne zaručené právo na to, aby bolo žiadosti odsúdeného o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vyhovené. Posúdenie splnenia zákonných podmienok je vecou sudcovskej úvahy. Je teda na všeobecných súdoch, aby skúmali a posúdili, či podmienky na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu sú dané, a aby svoje úvahy v tomto smere primerane odôvodnili. Ústavný súd musí takéto rozhodnutie rešpektovať. Zasiahnuť však môže vtedy, ak výklad všeobecných súdov je výrazom zjavného omylu či logického excesu a vybočuje zo zásad spravodlivého procesu alebo je prejavom svojvôle (I. ÚS 509/2022).

37. Ústavný súd nepovažuje výklad a aplikáciu príslušných ustanovení Trestného zákona (osobitne § 66 ods. 1 a 2) krajským súdom za arbitrárne (svojvoľné). Krajský súd svoje právne závery, na základe ktorých zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu, ktorý zamietol žiadosť záujmového združenia občanov o podmiennečné prepustenie sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody, primerane odôvodnil, preto jeho právne závery sú ústavne akceptovateľné.

38. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd v napadnutom uznesení v spojení s okresným súdom správne aplikoval s vecou súvisiace právne predpisy, pri ich aplikácii sa neminul s ich účelom a zmyslom, ktoré sledujú, a svoje tvrdenia odôvodnil skutkovými okolnosťami tak, že tým vytvoril preskúmateľné a odôvodnené rozhodnutie bez znakov svojvôle. Napokon krajský súd v spojení s okresným súdom vzhľadom na eventualitu prijatého záveru, aký prichádza do úvahy pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení, nebol povinný vyhovieť návrhu sťažovateľa, bol len povinný vysvetliť a zdôvodniť mu, na základe čoho dospel k prijatým záverom. Podľa názoru ústavného súdu si krajský súd túto úlohu splnil, a tým si zastal svoju pozíciu orgánu, ktorý je v prvom rade povinný poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu a okresného súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným (m. m. III. ÚS 154/09, IV. ÚS 85/2011).

39. Konajúce súdy obsiahlo analyzovali trestnú minulosť sťažovateľa pri posudzovaní žiadosti o podmiennečné prepustenie – poukazovali na jeho štyri odsúdenia, vykonané podmiennečné a nepodmiennečné tresty a tiež predošlé podmiennečné prepustenie, ktoré neviedli k náprave sťažovateľa. Zároveň trestná činnosť sťažovateľa mala narastajúcu závažnosť, keď aktuálne je vo výkone trestu odňatia slobody za obzvlášť závažný zločin. Ústavný súd pritom už uviedol, že priamo v zákonomnom texte je obsiahnutý príkaz pre súd, aby pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení zohľadnil povahu spáchaného trestného činu (§ 66 ods. 2 Trestného zákona). Zároveň

zodpovedá účelu uvedeného ustanovenia, ak sa očakávanie toho, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, odvodzuje od prítomnosti (teda od správania odsúdeného vo výkone trestu), ale v určitej miere aj retrospektívne, t. j. pohľadom na trestnú minulosť odsúdeného, okolnosti spáchania trestného činu a pod. (I. ÚS 348/2019). Z tohto pohľadu nemožno namietat' hodnotenie trestnej minulosti sťažovateľa pri posudzovaní žiadosti o podmienené prepustenie.

40. Neobstojí námietka sťažovateľa, že konajúce súdy zamietli žiadosť o podmienené prepustenie výlučne s ohľadom na jeho trestnú minulosť, a to bez zohľadnenia pozitívnej prognózy vyplývajúcej z hodnotenia riaditeľa ústavu. Konajúce súdy zjavne analyzovali skutočnosti uvedené v hodnotení riaditeľa ústavu týkajúce sa správania sťažovateľa a plnenia jeho povinností počas výkonu trestu odňatia slobody. V tomto kontexte poukázali na možnú účelovosť dobrého správania sťažovateľa, ktorého disciplinárne odmeny sa koncentrujú do posledného obdobia výkonu trestu odňatia slobody, a taktiež poukázali na jeho nedostatočné pracovné výkony a pracovnú morálku, pre ktorú bol sťažovateľ od 7. júla 2021 mimo pracovného zaradenia. Skutočnosť, že nedostatočné pracovné výkony zavinil aj nepriaznivý zdravotný stav sťažovateľa, sa javí v tomto smere ako irelevantná, keď sťažovateľ aj na slobode by čelil rovnakému dôsledku, t. j. nemožnosti vykonávať prácu, čo by mohlo potenciálne zvyšovať riziko recidívy, preto zohľadnenie tejto okolnosti bolo relevantné a logické. Obdobne krajský súd skúmal efektivitu záruk poskytnutých záujmovým združením občanov a taktiež možný vplyv rodinného prostredia sťažovateľa, pričom oboje vyhodnotil ako nedostatočné. Osobitne uviedol, že v zásade stabilné rodinné prostredie sťažovateľa nebolo spôsobilé viesť k jeho náprave a nezabránilo mu spáchať ďalšie trestné činy v minulosti.

41. Neobstojí odkaz sťažovateľa na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 509/2022, pretože v uvedenej veci išlo o odlišné skutkové okolnosti. V prvom rade v danej veci išlo o prvotrestaného sťažovateľa, kde sťažnostný súd odkazoval výlučne na spáchanie uvedeného jediného trestného činu, z ktorého vyvodzoval prognózu riadneho vedenia života. Sťažnostný súd sa pritom nijako nevysporiadal s hodnotiacou správou ústavu. V aktuálne prerokúvanej veci žiadna z týchto okolností nie je prítomná, čo odôvodňuje aj odlišné posúdenie ústavným súdom.

42. Ústavný súd preto dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a obsahom označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o jeho porušení.

43. Recidíva sťažovateľa (jeho trestná minulosť) bola konajúcimi súdmi hodnotená v zákonných a ústavných rámcoch, nešlo teda o diskriminačný postup proti sťažovateľovi v dôsledku jeho kriminálnej minulosti. Zjavne nebol *a priori* vylúčený z možnosti podmieneného prepustenia, keď žiadosť záujmového združenia občanov bola preskúmaná konajúcimi súdmi bez svojvôle, a preto nemožno uvažovať o porušení čl. 12 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

44. V prerokúvanom prípade nešlo o rozhodovanie súdov v sústave správneho súdnictva, preto nemožno uvažovať ani o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy.

45. Sťažovateľ nešpecifikoval, ktoré právo inkorporované v základnom práve podľa čl. 48 ods. 2 ústavy malo byť porušené postupom krajského súdu a jeho napadnutým uznesením. Ústavný súd

neidentifikoval také skutočnosti, ktoré by indikovali možnosť vysloviť porušenie označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

46. Dôsledkom napadnutého uznesenia je pokračovanie vo výkone trestu odňatia slobody, teda pretrvávajúce obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa. Napadnuté uznesenie však je ústavne akceptovateľné, preto aj zásah do osobnej slobody (pretrvávanie obmedzenia osobnej slobody) je potrebné hodnotiť ako ústavne akceptovateľný dôsledok napadnutého uznesenia, preto nemožno uvažovať o porušení základného práva na osobnú slobodu sťažovateľa v zmysle čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy.

47. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

48. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie. Nad rámec veci ústavný súd poukazuje na to, že pri prísnom posúdení ústavnej sťažnosti sťažovateľa by ju bolo možné odmietnuť aj ako neprípustnú. Keď zjavne argumentáciu uvedenú v ústavnej sťažnosti mohol uplatniť už v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu. Sťažovateľ síce túto sťažnosť podal, ale nijako ju neodôvodnil, zjavne sa spoliehajúc na argumentáciu záujmového združenia občanov v sťažnosti podanej v jeho prospech. Ústavný súd akceptoval osobitné princípy trestného práva spočívajúce aj v tom, že iný subjekt môže podať žiadosť a opravné prostriedky v prospech odsúdeného, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa podrobil vecnému prieskumu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu